VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Kantspredningsudstyr reducerer gødningsspildet

Brug kantspredningsudstyret på gødningssprederen for din egen og miljøets skyld. Spredning udover markskellet er et problem ved brug af centrifugalspredere, men rigtig brug af kantspredningsudstyr kan minimere problemet

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Naturerhverv.dk

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development'

Spredning af gødning med centrifugalspredere er en effektiv og som regel ret præcis metode til at udbringe fast handelsgødning. Der er dog et problem langs yderkanterne af marken, da sprederne som regel kører med dobbelt overlapning. Det betyder, at der i første træk kastes en del gødning uden for arealet, medmindre der tages særligt højde for dette ved overkørslen af den yderste omgang.

Af hensyn til økonomi og miljø skal der altid anvendes kantspredningsudstyr, når der spredes gødning med centrifugalspreder ud til vej, hegn, naturarealer og især åbne vandløb. Det gælder også langs de obligatoriske randzoner.

I en mark på 10 ha, med en form på 200 x 500 m, er der en skellængde på 1.400 m. Det betyder, at der f.eks. ved en spredebredde på 24 m og en dosering på 400 kg pr. ha, spredes 168 kg gødning uden for marken. Dette svarer til 4 pct. af den planlagte gødningsmængde på marken som helhed. I en vinterhvedemark med et behov på 150 kg kvælstof vil det medføre et økonomisk tab på mere end 1.000 kr.! Der er altså god økonomi i at anvende kantspredningsudstyret.

På en mark på 5 ha med samme relative længde og bredde vil gødningen spredt uden for marken udgøre 6 pct. af den samlede udspredte gødningsmængde.

Nyere spredere er udstyret med kantspredningsudstyr, som har til formål til at sikre, at gødningen bliver inden for skellet. Udstyrets udformning og effekt afhænger af gødningssprederfabrikatet og gødningstypen. Brug altid kantspredningsudstyret og følg vejledningen. Ved brug af spredebakker til kontrol af fordelingen under spredning kan bakkerne også anvendes til en kontrol af kantspredeudstyrets effekt.

Billede 1. Brug kantspredningsudstyret rigtigt og reducer spildet.
Foto: Leif Knudsen.

I praksis reducerer mange landmænd problemet ved at holde lidt ekstra afstand til veje og følsomme områder. Desuden kan det anbefales at sænke gødningsmængden med ca. 10 pct. ved kørsel i foragre. Hermed begrænses spildet, og overlapningerne reduceres.

I stedet for en centrifugalspreder kan man vælge en fuldbreddespreder eller anvende flydende gødning. Det giver en præcis dosering helt ud til markskellet og holder al gødning inde på marken. Til gengæld må der med denne løsning accepteres, at det eventuelle overlap koncentreres i en lille bredde mellem sprøjtesporerne. Autostyringssystemet kan løse dette problem.

Ældre spredere

Hvis der anvendes en ældre spreder, hvor kantspredningsudstyr ikke er til rådighed, er der flere muligheder:

- Man kan evt. helt undlade at sprede gødning i yderste spor, hvilket måske vil være den optimale løsning langs skov, hegn og vandløb.
- Liftophængte spredere kan kæntres. Dette vil - sammen med en reduktion af omdrejningstallet - reducere den mængde, der ellers ville falde uden for arealet.
- Hvis der er muligheder for at ændre sideindstillingen, kan man indstille sprederen, så hovedparten af gødningen spredes ind mod marken.

Kontakt din lokale rådgivningsvirksomhed, hvis du vil vide mere om dette emne.